

22.10.2008

Dnro 3378/2/06

Ratkaisija: Apulaisoikeusasiamies Jukka Lindstedt

Esittelijä: Vanhempi oikeusasiamiehensihteeri Juha Haapamäki

TELEVALVONNAN KIIREELLISYYS

1
ASIA

Keskusrikospoliisin tarkastuksella tuli esille A:n kihlakunnan poliisilaitoksen komisarion poliisilain nojalla tekemä päätös televalvonnasta. Poliisilain 32c §:n nojalla poliisimiehellä on oikeus päättää televalvonnasta, jos toimenpide ei siedä viivytystä. Muutoin toimivalta televalvonnasta päättämiseen kuuluu tuomioistuimelle.

Tarkastuksella saatujen tietojen mukaan asia ei näyttänyt olleen sillä tavoin kiireellinen, että tuomioistuin ei olisi ehtinyt päättää televalvonnasta. Tämän johdosta otin eduskunnan oikeusasiamiehestä annetun lain 4 §:n nojalla omasta aloitteestani kyseiseen televalvontapäätökseen liittyvät tapahtumat tutkittavakseni.

- - -

3
RATKAISU

3.1
Tapahtumatietoja

Poliisille tuli sunnuntaina 2.10.2005 klo 04.43 ilmoitus siitä, että eräs henkilö oli soittanut isälleen ja uhannut hypätä - - - jokeen. A:n kihlakunnan poliisilaitos alkoi heti selvittää asiaa tarkastaen muun muassa etsityn mahdollisia olinpaikkoja ja suorittaen myös ähietsintää - - - keskustan ympäristössä. Etsinnät olivat tuloksettomia. Viimeinen näköhavainto etsitystä oli tehty klo 04.07. Hän oli soittanut kyseisenä yönä eräälle henkilölle useita puheluita uhaten tehdä itsemurhan, viimeisen näistä puheluista klo 04.20.

Maanantaina aamupäivällä komisario otti yhteyttä Oulun käräjäoikeuden pakkokeinotuomariin. Komisario kertoo tarkoituksenaan olleen esitellä asiaa ja sopia mahdollisen pakkokeinokäsittelyn aikataulusta. Hänen mukaansa hän ei pitänyt tuossa vaiheessa asiaa niin kiireellisenä, etteikö tuomioistuin ehtisi televalvonnasta päättämään. Komisario kertoo, että televalvonnan avulla voitaisiin saada tietää, oliko etsityn matkapuhelin ollut päällä epäillyn itsemurhan tapahtuma-ajan jälkeen ja jos se oli ollut päällä, niin millä alueella. Tarkoitus oli selvittää sitä mahdollisuutta, että etsitty vielä olisi elossa.

Käräjätuomarin käsitys oli se, että asia oli niin kiireellinen, että poliisi voisi tehdä asiassa päätöksen. Komisario toteaa kirjallisessa selvityksessään, että hän muutti tässä vaiheessa käsitystään ja teki televalvontapäätöksen "kiireperusteella".

3.2

Oikeusohjeet

Poliisilain 31c §:n 2 momentin mukaan poliisimiehellä on oikeus televalvontaan 18 §:n 2 momentissa tarkoitettussa tai muussa tilanteessa, jos se on välttämätöntä henkeä tai terveyttä uhkaavan vaaran torjumiseksi.

Poliisilain 18 §:n 2 momentin mukaan poliisimiehellä on oikeus päällystöön kuuluvan poliisimiehen määräyksestä ja kiireellisessä tapauksessa ilman määräystäkin eristää tai tyhjentää kotirauhan tai julkisrauhan suojaama alue, jos se on välttämätöntä henkeä tai terveyttä välittömästi uhkaavan vaaran torjumiseksi eikä alueella olevia voida muuten suojata.

Poliisilain mukaisesta televalvonnasta päättää poliisilain 32b §:n mukaan lähtökohtaisesti tuomioistuin. Poliisilain 32c §:n mukaan päällystöön kuuluva poliisimies kuitenkin päättää (muun muassa) televalvonnasta, jos toimenpide ei siedä viivytystä. Päällystöön kuuluva poliisimies päättää toimenpiteestä siihen asti, kunnes tuomioistuin on ratkaissut luvan antamista koskevan vaatimuksen. Vaatimus voidaan esittää myös puhelimitse, jolloin sen sisältö on kirjallisesti vahvistettava jälkikäteen. Vaatimus on tehtävä heti, kun se on mahdollista ja viimeistään 24 tunnin kuluttua toimenpiteen aloittamisesta.

Päällystöön kuuluva poliisimies voi siis poliisilain mukaan päättää televalvonnasta, jos se on välttämätöntä henkeä tai terveyttä välittömästi uhkaavan vaaran torjumiseksi eikä asia siedä viivytystä.

Poliisilain 32c §:n esitöissä (hallituksen esitys 34/1999) todetaan tilanteista, joissa päätös ei siedä viivytystä muun muassa seuraavaa. *"Esimerkiksi piiritys- tai panttivankitilanteessa, räjähdysvaaran uhatessa tai valtakunnan turvallisuutta vaarantavan toiminnan vuoksi taikka muusta olennaisen tärkeästä syystä voi olla välttämätöntä saada televalvontatiedot välittömästi. Tällaisia tilanteita varten ja erityisesti kenttätoiminnan johtamiseksi ehdotetaan, että päällystöön kuuluvalla poliisimiehellä olisi oikeus asian kiireellisyyden vuoksi päättää väliaikaisesti televalvonnasta."*

3.3

Kannanotto

Päällystöön kuuluva poliisimies voi edellä kerrotusti poliisilain mukaan päättää televalvonnasta, jos se on välttämätöntä henkeä tai terveyttä välittömästi uhkaavan vaaran torjumiseksi eikä asia siedä viivytystä. Tässä asiassa on kysymys nimenomaan siitä, oliko asia niin kiireellinen, ettei se sietänyt viivytystä.

Poliisilain kyseisen säännöksen esitöiden valossa lainsäätäjä näyttää tarkoittaneen rajata poliisin kiiretilanteissa omatoimisesti suorittaman televalvonnan alan varsin suppeaksi. Lain pääsääntö siitä, että televalvonnasta päättää tuomioistuin, on vahva.

Tapausaikaan voimassa olleen sisäasiainministeriön ohjeen (SM-2004-01976/Ri-1) mukaan *"poliisilain 32c §:n tarkoittama kiiretilanne edellyttää samanaikaisesti sekä tietynasteista konkreettista hengen tai terveyden vaaran uhkaa että välttämättömyyttä aloittaa televalvonta"*

päällystöön kuuluvan poliisimiehen päätöksellä niin nopeasti, ettei toimenpiteen aloittaminen siedä viivettä, joka aiheutuisi luvan hakemisesta tuomioistuimelta". Nykyään voimassa oleva sisäasiainministeriön poliisiosaston antama määräys on samansisältöinen. Pidän tätä kantaa hyvin perusteltuna.

Saadun selvityksen mukaan poliisiviranomaiset eivät ole ennen komisarion soittoa kärjätuomarille pitäneet televalvontaa niin kiireellisenä, etteikö kärjäoikeus olisi voinut päättää asiaa. Komisario on ottanut kärjätuomariin yhteyttä yli vuorokausi sen jälkeen, kun poliisi oli saanut ilmoituksen epäilystä itsemurhasta. Lääninhallituksen poliisiosasto toteaa muun muassa seuraavaa. *"Kun ottaa huomioon, että käytettävissä olevien asiapapereiden mukaan mitään tutkinnan kannalta oleellista uutta tietoa ei tuon vuorokauden aikana tullut ja sen, että kärjäoikeuden ratkaiseman televalvonnan käynnistyminen olisi viivästynyt korkeintaan muutamalla tunnilla, ei komisarion käyttämä kiireellisyysperuste ollut enää perusteltavissa. Kiireellisyysarvion olisi tullut perustua vain tosiseikoille, eikä kadonneen omaisten vaatimusten luoman, siinänsä ymmärrettävän paineen olisi tullut vaikuttaa arvioon."* Myös sisäasiainministeriön poliisiosasto on katsonut, ettei kysymys ole ollut kiireellistä televalvontatoimenpidettä edellyttävää tilanteesta.

Nämä näkemykset ovat mielestäni perusteltuja. Minunkaan käsitykseni mukaan asiassa ei ole esitetty seikkoja, jotka olisivat enää tuossa vaiheessa edellyttäneet niin nopeaa päätöstä televalvonnasta, että kärjäoikeus ei olisi ehtinyt tätä päätöstä tehdä. Komisarion olisikin pitänyt saattaa asia kärjäoikeuden ratkaistavaksi. Saatan käsitykseni nykyisin eläkkeellä olevan komisarion tietoon. Lähetän jäljennöksen tästä päätöksestä tiedoksi myös kärjätuomarille.

Muihin toimenpiteisiin asia ei anna aiheutta.